Dydd Iau Chwaraeon – Mererid Hopwood

GAIR / YMADRODD	DIFFINIAD / YSTYR
bola (‘mola)	bol (fy mol)
newyn	prinder bwyd difrifol
cryndod	ias; y weithred o grynu
cintach	cwynion
corwynt	storm ddinistriol (*hurricane*)
gwacter	y cyflwr o fod yn wag

Chwaraeon – Mari Lövgreen

GAIR / YMADRODD	DIFFINIAD / YSTYR
diog	ddim am weithio neu ymdrechu
i'm	i ddim ('Does gen i ddim awydd neidio')
awydd	dymuniad cryf, chwant neu whant (*desire*)
'deud gwir'	'a dweud y gwir'
swsian	cusanu
chydig	ychydig, tamaid bach

Ewro 2016 – Llion Jones

GAIR / YMADRODD	DIFFINIAD / YSTYR
ger	wrth ymyl, yn agos at
loes	poen, dolur
einioes	bywyd person
trawstiau	y pyst sydd ar draws top y gôliau pêl droed (*crossbars*
ffawd	rhyw allu y tu hwnt i'n rheolaeth ni sy'n trefnu cwrs ein bywyd (*destiny*, *fate*, *fortune*)
'llaw ffawd'	Mae hwn yn cyfeirio at ddigwyddiad enwog mewn gêm bêl droed rhwng Cymru a'r Alban ym 1977 pan lawiodd Joe Jordan (ymosodwr yr Alban) y bêl yng nghwrt cosbi Cymru. Credai'r dyfarnwr mai David Jones (amddiffynwr Cymru) a lawiodd y bêl ac fe ddyfarnwyd cic o'r smotyn i'r Alban. Sgoriodd yr Alban gan fynd ymlaen i ennill y gêm. Canlyniad hwn oedd mai'r Alban, nid Cymru, a gyrhaeddodd rowndiau terfynol Cwpan y Byd yn yr Ariannin ym 1978.
dryllio	torri'n ddarnau mân, chwalu
dragywydd	yn digwydd o hyd ac o hyd, ar hyd yr oesau
hesb	sych, diffrwyth
'Cymru fu'	Cymru'r gorffennol
cyniwair	crynhoi, dod at ei gilydd
'Cymru Fydd'	Cymru'r dyfodol
'ar y gorwel'	yn agosáu ('*on the horizon*')
'ciliwch'	ewch yn ôl
torcalon	tristwch mawr (*heartbreak*)

Cân Shane (Detholiad) – Myrddin ap Dafydd

GAIR / YMADRODD	DIFFINIAD / YSTYR
culhau	mynd yn fwy cul
llumanau	baneri bach
penstiff	ystyfnig
diawl	diafol
ennyd	ysbaid o amser (*instant*)
llam	naid
(a) droith	(a) fydd yn troi
'dio'm yna	nid yw o (ef) yna
ystlys	ymyl y cae (*touchline*)
(a) diclith	(a) fydd yn ticlo
gwalch	aderyn ysglyfaethus; bachgen drygionus
gwŷr	dynion
acer	erw
sgwarnog	ysgyfarnog
lled ewin o dir	darn o dir sydd yr un lled ag ewin bys
'mond	dim ond

Hillsborough, 1989 – Alan Llwyd

GAIR	DIFFINIAD / YSTYR
disgwyliem	yr oeddem wedi disgwyl gweld
penawdau	y geiriau sydd uwchben adroddiadau papur newydd ac sy'n tynnu sylw at brif bwyntiau'r stori (*headlines*)
brwdfrydig	brwd, llawn brwdfrydedd (*enthusiaistic*)
mynegi	dangos drwy air neu weithred (*express*)
gorfoledd	llawenydd mawr
buddugoliaeth	canlyniad ennill
y tîm a ddilynent	y tîm yr oedden' nhw'n ei ddilyn
achlysur	digwyddiad
crochleisio	gweiddi a chanu'n groch, gweiddi a chanu'n swnllyd
arch	math o gist i gario corff rhwyun sydd wedi marw